

Nr. RI16.0030 (2016)

Betreft: Bewonersparticipatietrajecten 2015

Aan de leden van de Gemeenteraad

Dagelijks zijn medewerkers van de gemeente in overleg met bewoners en ondernemers om de leefomgeving, het beleid en de praktijk in Den Helder te verbeteren. Deze raadsinformatiebrief beschrijft enkele in het oog springende bewonersparticipatietrajecten van het afgelopen jaar, uiteraard zonder alle kleine doorlopende participatieprocessen tekort te willen doen. De lijst streeft niet naar volledigheid, het geeft een beeld. We zijn een constant lerende organisatie en willen deze trajecten beter leren evalueren en u daarover informeren.

Van Galen 2025

Aanleiding om te werken aan een visie op de Van Galenbuurt was (1) de constatering dat de buurten om het stadshart heen achterblijven bij het opknappende stadshart en (2) dat er op die buurten geen visie lag. We wilden deze visies van onderop laten ontstaan, te beginnen in de Van Galenbuurt. De participatie bestond uit twee pijlers: een internet-enquête onder alle adressen (opkomst 14%) en de installatie van twee bewonersgroepen, elk bestaande uit zo'n tien mensen die mede op basis van de enquête-uitslagen in enkele bijeenkomsten een visie hebben opgesteld. De visie is besproken op een goed bezochte bewonersavond (80-90 bezoekers). Hij moet nog door de raad worden behandeld. De totstandkoming van onderop is duidelijk wennen voor onze organisatie en ook voor de raad, maar wordt wel gewaardeerd en heeft ook al effecten opgeleverd. De opgave voor de toekomst is het levend en relevant houden van de visie, met daarin een rol voor gemeente én bewoners. Vooral dat laatste blijft waarschijnlijk lastig, mede omdat er (nog) geen bewonersorganisatie in de buurt is.

Vinkenterrein

De sanering van het Vinkenterrein, en dus ook de participatie, valt uiteen in twee processen: de sanering zelf en de herontwikkeling. De sanering zelf is besproken op twee redelijk goed bezochte bijeenkomsten voor omwonenden (vele tientallen bezoekers). Die bijeenkomsten waren niet alleen informierend, maar ook consulterend. Dit heeft geleid tot verbeteringen van het plan (bijvoorbeeld het niet terugplaatsen van het hek langs de stegen) en verzoeken tot verdere uitwerkingen. Ook is er een nieuwsbrief en is een omgevingsmanager aangesteld. De herontwikkeling is complexer: we voeren bewust een open proces en roepen op tot ruimteclaims en ideeën. Die komen ook: tuinverlengingen, garageboxen, parkeren, een loods voor Buurtbeheerbedrijf Sluisdijk, een sportveld, een molen. Daarnaast hebben we als gemeente de wens om de achterschuttingen uit het zicht krijgen. Dat levert een puzzel op die zich onder gemeentelijke regie langzaam en organisch kan ontwikkelen tot iets moois. Dat betekent ook dat we soms nee zeggen. Wat binnen dit proces vooral nog beter kan, is de interne samenwerking in het stadhuis. De open en organische koers wordt niet overal hetzelfde beleefd.

Schooten-Noord

In de buurt ten noorden van de Walvisvaardersweg in De Schooten ontstond het plan om gezamenlijk met nutsbedrijven en diverse teams van de gemeente tegelijk de gasleidingen, de openbare verlichting en het straatwerk aan te pakken en vervolgens de buurt als 30km-zone in te richten. Belangrijkste doel was kostenbesparing en dat is gelukt. In het proces is geprobeerd zoveel mogelijk de wensen van de bewoners mee te nemen. Er werd een inloopavond georganiseerd waar de bewoners hun gewenste aanpassingen op het plan konden aangeven. Het ging vooral om kleine aanpassingen en die zijn naar wens overgenomen. De bewonersavond werd bezocht door ongeveer 20 a 25 mensen. Het streven was ook om door alles tegelijk aan te pakken de overlast voor de bewoners tot een minimum te beperken. Dat is niet grotendeels gelukt, maar de deelnemende teams en organisaties zullen hun werkzaamheden nóg beter op elkaar moeten afstemmen.

Waaks

Waaks zijn bijeenkomsten voor bewoners van de stad met als doel hen bewust te laten worden van andere manieren om naar hun omgeving te kijken, waakzamer te worden en daardoor meer zaken te gaan melden. Dat levert een veiliger wijk op. We hebben immers niet op iedere hoek van de straat een politieman of boa staan. Per wijk hebben we zo'n bijeenkomst gehouden, met de wijkmanager als speaker. De burgemeester houdt daarin als eerste zijn pleidooi, gevolgd door de wijkagent, die duidelijk maakt wat het verloop is wanneer je een melding doet. De bijeenkomsten zijn georganiseerd in de wijk zelf, op uitnodiging van de burgemeester. Per bijeenkomst waren ongeveer 200 burgers aanwezig. In de laatste, die van Nieuw Den Helder hebben we echter vanwege het grote aantal deelnemers (300) mensen moeten afberichten. Daar organiseren we nog een extra bijeenkomst voor. Er komen met name oudere bewoners op af. Daar moeten we dus over nadenken: hoe betrek je de jeugd bij dit soort zaken? Tijdens de bijeenkomsten kunnen mensen ook vragen stellen. Zowel plenair als op individueel niveau na afloop van de bijeenkomst bij een van de ambtenaren, handhavers of politie die standaard aanwezig zijn. Tijdens Waaks Julianadorp eind januari werd de suggestie uit de zaal gedaan actuele veiligheidsproblemen voor die wijk te benoemen. Dat hebben we met Waaks Nieuw Den Helder ingebracht.

Klantenpanel

Een mooie manier om mensen te betrekken bij de oplossing van problemen in en rond hun eigen straat zijn onze Klantenpanels. Dit zijn kleine bijeenkomsten Waaks, vaak op straatniveau, soms met een buurt. Naar aanleiding van meerdere klachten van meerdere bewoners wordt een bijeenkomst belegd waarin wordt geïnventariseerd waar de overlast (want dat is vaak de aanleiding) uit bestaat. Vaak gaat het dan om ergernissen in de openbare ruimte, maar steeds vaker om misdragingen van andere burens. Er wordt een matrix opgesteld met de afspraken en na een periode (vaak na 3 of 6 maanden) volgt een terugkomdag, waarin wordt aangegeven wat er wel en wat er niet is gedaan. Tijdens de bijeenkomst worden mensen gevraagd te blijven melden.

Koningstraat

In 2014 is vanuit het wijkplatform Stad binnen de Linie en de gemeenteraad verzocht om een onderzoek naar de leefbaarheid in de Koningstraat en de mogelijkheden om deze te verbeteren. Het onderzoek omvatte onder meer een uitgebreide enquête onder bewoners en ondernemers. De resultaten zijn inmiddels bekend en gepresenteerd aan de bewoners en ondernemers. Ook u heeft de evaluatie ontvangen. Tijdens de presentatie waren zo'n 70 personen aanwezig. De onderzoeker vertelde iets over de uitkomsten, de wethouder en de burgemeester iets over de politieke gevolgen. Over het verdere verloop willen de bewoners ook betrokken blijven, kunnen meepraten. Leerpunt: er heeft veel tijd gezeten tussen de toezegging dat het onderzoek er zou komen en de presentatie van de resultaten daarvan.

HVC/afvalinzameling

Nieuwe landelijke afspraken op het gebied van afvalinzameling en hergebruik maken het noodzakelijk om eens kritisch naar de wijze te kijken waarop afval wordt ingezameld. Hier hebben inwoners een belangrijke rol in en daarom is in Julianadorp een klankbordgroep opgericht van bewoners. In twee avonden is met deze groep gebrainstormd en zijn oplossingen bedacht. Uiteindelijk is door de groep een voorkeursoplossing gekozen die is voorgelegd aan de gemeenteraad. Wat tijdens beide avonden opviel was de mate van betrokkenheid van de deelnemers. Er is bewust gekozen voor een actieve werkvorm in groepjes en men wilde graag actief meedenken en presenteerde na afloop enthousiast de resultaten aan elkaar. Positief was verder dat gedurende het proces ook andere zaken op het gebied van afval en afvalscheiding spontaan werden besproken, waar zowel de HVC als de gemeente hun voordeel mee kunnen doen. De opkomst zelf was laag. Op basis van willekeurige loting uit het GBA zijn in totaal 1500 deelnemers uitgenodigd. Hiervan meldden ongeveer 25 zich ook daadwerkelijk aan voor de klankbordgroep. Dat verdient in de toekomst extra aandacht.

Noorderhaaks

In 2013 besloot de gemeenteraad tot het aanleggen van deze weg. Bij de voorbereidingen op de aanleg zijn bewoners betrokken bij het maken van het ontwerp. Dit participatieproces is gezamenlijk met Veilig Verkeer Nederland, het Wijkplatform en de Belangenvereniging Julianadorp vorm gegeven. Tijdens een algemene informatieavond kregen bewoners de gelegenheid om zich aan te melden voor een klankbordgroep. Met deze klankbordgroep is vervolgens in een aantal bijeenkomsten gebrainstormd over het ontwerp, knelpunten in de omgeving en bezwaren of suggesties van belanghebbenden. Deze informatie is verstrekt aan de aannemer die het definitieve ontwerp gaat maken. Tijdens het proces werd door een grote groep bewoners een burgerinitiatief en een petitie ingediend. In de kern luidt de opvatting van de indieners dat de besluitvorming over de aanleg niet gebaseerd is op voldoende draagvlak en juiste documentatie. Hoewel de gemeenteraad veel waardering toonde voor de betrokkenheid van de indieners, wees de raad het initiatief toch af en

besloot verder te gaan met de aanleg van de nieuwe weg, zij het met wat aanpassingen. Binnenkort wordt de klankbordgroep weer betrokken bij het definitieve ontwerptraject. Bij de discussie over de kwaliteit van de participatie in dit traject komen twee zaken duidelijk naar voren. Ten eerste: bewoners hebben tegenovergestelde belangen, waarmee participatie dus niet hetzelfde is als 'je zin krijgen.' Ook blijkt dat participatieprocessen gebaat zijn minimale inbreng van de raad gedurende het proces. De raad heeft op andere momenten zijn rol. Daarnaast duren de fases tussen besluit en uitvoering te lang en is het vaak te stil vanuit de kant van de gemeente. Politiek en ambtelijke organisatie denken op de goede weg te zijn, maar bewoners herkennen zich door het gebrek aan informatie en voortgang niet meer in het proces, trekken het in twijfel of haken af. Dit punt verdient in de toekomst ook bij andere onderwerpen aandacht.

Gebiedsvisie Duinzoom

De Gebiedsvisie Duinzoom Den Helder is een uitwerking van de structuurvisie. De gebiedsvisie geeft de ambitie weer voor de Duinzoom in 2025 en dient als leidraad voor toekomstige ontwikkelingen. Omdat de gemeente deze ambitie alleen samen met belanghebbenden in het gebied waar kan maken (bewoners, ondernemers, grondeigenaren, belangenorganisaties en overheden) is een zo breed mogelijk draagvlak cruciaal. Vandaar dat deze partijen intensief betrokken zijn geweest bij het opstellen van de visie. Er is samengewerkt met de Dienst Landelijk Gebied (DLG). Deze dienst heeft een aantal verkennende gesprekken gehouden met partijen in het gebied. Daarna is een serie toekomstgesprekken georganiseerd. Hierin is uitvoerig gesproken met bewoners, ondernemers, organisaties en overheden. Deze gesprekken bestonden uit drie groepssessies en een reeks individuele gesprekken. Dat bleek een sterk concept. De resultaten van alle gesprekken zijn gebruikt bij het maken van een integrale gebiedsvisie voor de Duinzoom. Deze visie is in concept teruggekoppeld aan de groep, waarna de definitieve versie is opgesteld. De gebiedsvisie is, na vaststelling door de gemeenteraad, het toetsingskader voor initiatieven in de Duinzoom.

G1000 Nieuw Den Helder

Op 11 september 2014 bracht de gemeenteraad een bezoek aan de wijk Nieuw Den Helder. Na een dergelijk bezoek is het gebruikelijk dat de raad de wijk iets teruggeeft. Het voorstel werd dit te doen in de vorm van een G1000-aanpak. Een WijkG1000 is een bijeenkomst die georganiseerd wordt voor en door burgers uit de wijk. In een aantal gesprekken met de belangrijke spelers uit de wijk spreken zij met elkaar af wat er belangrijk is voor de wijk en wat zij daar samen aan kunnen en willen doen. Om deze beweging in gang te zetten is op 11 juni 2015 een Wijkavond georganiseerd, i.s.m. met Scholen aan Zee. Via de bekende communicatiekanalen is de avond aangekondigd. Daarnaast zijn alle leerlingen van Scholen aan Zee uit Nieuw Den Helder en hun ouders uitgenodigd deel te nemen aan de avond. Er hebben ca. 30 mensen deelgenomen aan de avond. Via gespreksronden kwam de groep tot 10 agendapunten voor de wijk. De avond zou een vervolg krijgen in november, maar dat is niet van de grond gekomen. Er was uiteindelijk te weinig betrokkenheid bij bewoners om zélf met de organisatie aan de slag te gaan. Het werd te veel een "feestje van de gemeente".

Stationsgebied

Het participatietraject 'Ontwerp mee aan onze entree', is uitgevoerd in de maanden juli tot september 2015 en bestond uit drie stappen:

1. Verzamelen. Inwoners werden uitgenodigd foto's in te sturen van gebieden waar zij zich welkom voelen. Via sociale media kwamen rond de 100 sfeerplaatjes binnen. De opbrengst was divers en veelzijdig.
2. Creëren. In een middag- en een avond bijeenkomst werden zes zogenaamde moodboards samengesteld die allen een eigen sfeer vertelden. De opkomst voor deze bijeenkomsten was zeer bescheiden (ongeveer 10), maar de inzet van de aanwezigen was groot.
3. Stadsdebat. In een stadsdebat brachten de ongeveer 60 belangstellenden via stemkastjes hun voorkeuren uit op voorgelegde stellingen. De keus valt op een maritieme en groene sfeer.

Daarnaast is een enquête gehouden onder reizigers met het openbaar vervoer. De uitkomsten van het participatietraject zijn verwerkt in de Visie op de Stationslocatie. De visie is vastgesteld door de raad als vertrekpunt voor het ontwerp. Zoals vaker blijkt het lastig een grote groep mensen in beweging te krijgen voor een onderwerp dat hen niet direct raakt. Dat blijft iets waar we extra aan moeten werken of andere verwachtingen van moeten hebben. Opvallend was wel de hoge betrokkenheid van de bewoners die meededen. Meedoen leidt niet per sé tot een positieve houding ten aanzien van het onderwerp en dat is prima. Het proces leverde zeker voldoende input op om algemene conclusies uit te trekken. In januari is de visie vastgesteld door de gemeenteraad. De visie wordt op dit moment uitgewerkt in een ontwerp.

Andere vormen van overleg

Op ook andere manieren zijn wij met belanghebbenden en/of betrokkenen, al dan niet in georganiseerd verband, in gesprek over beleidsvoorbereiding en -uitvoering. Denk bijvoorbeeld aan

gesprekken op buurtniveau met bewoners over parkeren, overleg met ondernemers, het Wmo-platform en dergelijke.

Conclusies

Er valt veel te leren van de participatietrajecten die we samen met onze bewoners en belanghebbenden doorlopen. Met betrekking tot de bovenstaande trajecten vallen in ieder geval twee zaken op, waar als organisatie steviger op gaan letten. Ten eerste de beperkte betrokkenheid van bewoners bij de grotere projecten. Het blijkt voor iedereen effectiever deze in meerdere kleinere sessies te bespreken met specifieke doelgroepen. De opkomst verhoogt, de betrokkenheid groeit en de inbreng van bewoners wordt beter gehoord. Dat gaan we vaker toepassen. Bewoners hebben ook niet altijd behoefte aan participatie, ook al denkt de raad of de organisatie van wel. Men moet zich echt betrokken voelen bij het onderwerp. Het derde punt dat onze directe aandacht krijgt, is de tijdigheid van communicatie en informatievoorziening. Het gebeurt nu te vaak dat bewoners, klankbordgroepen, geïnteresseerden te lang niets van de gemeente horen tijdens of na een participatieproces. We zullen deze informatiemomenten duidelijker in onze plannen gaan opnemen.

Den Helder, 19 april 2016.

Burgemeester en Wethouders van Den Helder,

burgemeester
Koen Schuiling

loco-secretaris
D. Oostrom

